

Retningslinjer for behandling av personopplysninger i student- og forskerprosjekt ved Universitetet i Sørøst-Norge

Versjon nr.:1 Gyldig fra: 01.01.2019

Godkjent av: Viserektor Pål Augestad

Universitetet i Sørøst-Norge (USN) har en avtale med Norsk senter for forskningsdata (NSD) om at de skal forhåndsvurdere alle student- og forskerprosjekter ved USN som håndterer personopplysninger. Dette betyr at alle slike prosjekter skal sendes til NSD for personvern vurdering. NSD skal gi endelig tilrådning før prosjektet kan starte.

Prosjekter som faller utenfor Helseforskningsloven (for eksempel kvalitetsregistre, kvalitetsstudier, helsetjenesteforskning) skal kun forhåndsgodkjentes av NSD, mens prosjekter som faller innenfor Helseforskningsloven (medisinsk og helsefaglig forskning) er i tillegg søknadspliktig til Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK). Det er nytt fra 20. juli 2018 at REK ikke lengre kan gi juridisk grunnlag for å behandle personopplysninger, derfor skal også prosjekter som faller innenfor Helseforskningsloven heretter i tillegg meldes NSD for personvern vurdering.)

Det anbefales at søknad sendes til REK og NSD samtidig for å få så kort behandlingstid som mulig. Når prosjektleder mottar vedtak fra REK, må dette sendes av prosjektleder til NSD. NSD gir deretter sin personvern vurdering, og skal gi endelig tilrådning til om prosjektet kan startes.

Innledning

Det stilles en rekke krav til hvordan student- og forskerprosjekter som behandler personopplysninger skal registreres, vurderes og håndteres for å sikre personvernet fra begynnelse til slutt i prosjektet. Her kan du finne mer informasjon om hva som er personopplysninger, om meldeplikt, om samtykke og om sikker datahåndtering. ¹

Retningslinjene er utarbeidet i tråd med ny personvernlovgiving fra 20. juli 2018². Målet med det nye regelverket er å styrke enkeltindividets rettigheter i alle henseende, forskning inkludert.

I forskning skal personvernprinsippene sikre at all behandling av personopplysninger er forutsigbar for dem det forskes på:

Personopplysninger skal; ³

- behandles på en lovlig, rettferdig og åpen måte med hensyn til den registrerte,
- samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål,
- være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for,
- være korrekte og om nødvendig oppdaterte,
- lagres slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte i lengre perioder enn det som er nødvendig for formålene som personopplysningene behandles for,
- behandles på en måte som sikrer tilstrekkelig sikkerhet for personopplysningene, herunder vern mot uautorisert eller ulovlig behandling og mot utilsiktet tap

---

¹ Mer utfyllende informasjon finnes på nettsidene til Norsk senter for forskningsdata (NSD) og Datatilsynet.

² Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38> Loven er forankret i EUs generelle personvernforordning (GDPR).

³ Kilde: Utdrag fra artikkel 5 i personopplysningsloven: Prinsipper for behandling av personopplysninger.

Nytt regelverk medfører i praksis ingen store endringer for å kunne forske på personopplysninger, men dette bør man merke seg:

- Melde- og konsesjonsplikt erstattes av en plikt til å registrere og dokumentere behandling av personopplysninger. USN har en avtale med Norsk senter for forskningsdata (NSD) om at de forhåndsvurderer alle student- og forskerprosjekter ved USN som håndterer personopplysninger. Det betyr at forskere og studenter må melde behandlinger av personopplysninger til NSD.
- Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK) gir en etisk forhåndsgodkjenning av medisinske- og helsefaglige forskningsprosjekter i henhold til helseforskningsloven. Etter ny personopplysningslov må prosjektene også vurderes i henhold til om behandling av personopplysninger skjer i samsvar med institusjonenes retningslinjer for behandlingsgrunnlag. For USN er det fortsatt NSD som gjør denne vurderingen. Det betyr i praksis at prosjekter som hører inn under helseforskningsloven både må godkjennes hos REK og vurderes hos NSD.
- Du må kunne dokumentere at deltakerne dine har samtykket til deltakelse for eksempel ved å vise til en signatur/lydopptak.
- Det skal være like enkelt for deltakerne å trekke samtykket som å gi det.

Om personopplysninger og meldeplikt

Skal du behandle opplysninger om personer i ditt forsknings- eller studentprosjekt? Da må du sjekke om du må melde prosjektet til Norsk senter for forskningsdata (NSD) som er USNs personvernrådgiver for forskning. Benytt Meldetesten som er tilgjengelig på NSDs nettside og send meldeskjema hvis testen viser at du behandler personopplysninger. Når ditt meldeskjema er ferdig vurdert av NSD, fungerer dette som dokumentasjon på at prosjektet behandler personopplysninger på en lovlig måte. NSD registrerer alle prosjekter de behandler for USN i en egen database, og ved eventuell inspeksjon fra Datatilsynet kan USN dokumentere håndtering av personopplysninger i student- og forskningsprosjekter.

Meldeplikten gjelder også studentprosjekter både på bachelor- og masternivå. Imidlertid har student og veileder sammen en plikt til å vurdere hvorvidt det faktisk er nødvendig å samle inn personopplysninger for å få gjennomført studentprosjektet. Sensitive personopplysninger bør som hovedregel ikke samles inn i bachelorprosjekter og bør unngås så langt råd er også i mastergradsprosjekter. Se tips på NSDs nettside om hvordan du kan anonymisere datamaterialet.

I tillegg til NSD, må alle medisinske- og helsefaglige forskningsprosjekter få en etisk forhåndsgodkjenning fra Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK).

Ytterligere dokumenterte tillatelser er nødvendig dersom du skal forske ved en institusjon som skole, fengsel, sykehus, arbeidsplass osv. og innhentes fra institusjonsledelsen for å kunne gjennomføre forskningen.

Hva er personopplysninger?

En personopplysning er alt som kan spores tilbake til én person, enten direkte eller indirekte identifisere hvem som opplysningene stammer fra. Husk at kombinasjoner av bakgrunnsopplysninger kan være personidentifiserende.

NB! Merk at selv om all rapportering /publisering fra prosjektet er anonymt, kan du allikevel ha behandlet meldepliktige personopplysninger i prosjektet ditt.

Meldeplikten for behandling av personopplysninger innsamlet som lyd, bilde, tekst eller tall

Behandler du personopplysninger skal du melde prosjektet til NSD Personverntjenester. Dette gjelder både for forsknings- og studentprosjekt. Prosjektet skal meldes til NSD selv om personopplysningene er erstattet med et nummer, en kode, fiktive navn eller lignende, som viser til en adskilt liste med personopplysninger.

Bruk av bilde- og lydopptak av personer medfører også behandling av personopplysninger hvis:

- opptaket behandles eller lagres med elektroniske hjelpemidler (på datamaskin som lyd- eller bildefil)
- transkripsjoner inneholder personopplysninger og behandles elektronisk (datamaskin) transkripsjoner inneholder sensitive personopplysninger og systematiseres i et manuelt register

USN har utformet egne retningslinjer for behandling av lydfiler i forskning.⁴

Prosjektleder eller veileder ved studentprosjekt er ansvarlig for at prosjektet blir meldt til NSD. Prosjektet skal meldes senest 30 dager før datainnsamlingen skal starte. Det er ikke lov å påbegynne prosjektet før du har mottatt godkjenning.

Risikovurdering

Før behandling av personopplysninger skal du foreta en risikovurdering, det vil si en vurdering av personvernkonsekvenser. Vurderingen skal bidra til å forebygge uønskede hendelser eller mangler ved behandlingen av personopplysningene. Det skal iverksettes tiltak for å beskytte behandlingen av forskningsdataene som står i forhold til faktisk risiko basert på risikovurderingen. Sentrale forhold i risikovurderingen er prosjektets omfang, opplysningenes følsomhet og prosjektets varighet. I tillegg må du ha klart for deg risiko forbundet med selve IT-datahåndteringen:

- Konfidensialitet: Hindre uvedkommende i å få tilgang på opplysningene.
- Integritet: Ingen utilsiktet eller uautorisert endring av opplysninger.
- Tilgjengelighet: Opplysningene kan ikke mistes og er tilgjengelig når tilgang er nødvendig (for autoriserte)

Ved utfylling av meldeskjemaet til NSD Personvernombudet, må du svare på og beskrive hva du anser som risikabelt ved din behandling av personopplysninger og hva du har tenkt å gjøre for å redusere risikoen.

En utvidet personvernkonsekvensvurdering vil være nødvendig i spesielt inngripende prosjekter, eksempelvis prosjekter der det behandles sensitive personopplysninger i stor skala. Disse vurderingene er mer omfattende enn vanlig, og må utarbeides i samarbeid med institusjonens ledelse, personvernombud ved USN⁵ og NSD.

Samtykke

Deltakelse i forskningsprosjekter hvor personopplysninger ikke behandles anonymt, skal som hovedregel være basert på et dokumentert samtykke fra deltakerne.

---

⁴ Retningslinjer for behandling av lydfiler i forskning ved USN
<https://www.usn.no/forskning/publisere/retningslinjer-for-behandling-av-lydfiler-i-forskning-ved-usn-article218068-26849.html>

⁵ Her finner du informasjon om USNs personvernombud: <https://www.usn.no/om-usn/organisering/rad-og-utvalg/personvernombudet-article217184-6754.html>

Forskningsdeltakere kan ikke inkluderes i et forskningsprosjekt før samtykkeerklæring er signert. Samtykkeerklæring kan samles inn elektronisk. Informert samtykke er den kommunikasjon og de opplysninger som gjør at hver deltaker, uavhengig alder og mental kapasitet, kan ta en kvalifisert beslutning om å delta i et forskningsprosjekt eller ei. Et informert samtykke skal gi nødvendig informasjon om studien og skal tjene som en formell avtale for hver enkelt deltaker om å delta.⁶

Det er obligatorisk med en beskrivelse av hvordan deltakerens konfidensialitet vil bli beskyttet underveis i prosjektet og i resultatdelen. Det informerte samtykket bør som hovedregel inneholde opplysninger om langtidslagring og deling av anonymisert data – som ett eksempel kan det stå at «dine svar fra spørreskjemaet vil i anonymisert form bli avlevert og langtidslagret i (for eksempel..) USN Research Data Archive og gjort tilgjengelig for gjenbruk til nye forskningsformål og/eller undervisning.»⁷

Sentrale prinsipper for samtykke:

- Samtykkekompetanse hos myndige personer kan falle bort på grunn av fysiske eller psykiske forstyrrelser som åpenbart gjør at de ikke er i stand til å forstå hva samtykket omfatter.
- Umyndiggjorte skal i så stor utstrekning som mulig selv samtykke. Dersom dette ikke er mulig, skal vergen samtykke.
- Helseforskning: Mindreårige mellom 16 og 18 år kan samtykke med mindre annet følger av særlige lovbestemmelser eller tiltakets art. Samtykke fra foreldre/foresatte kreves hvis forskningen innebærer legemsingrep eller legemiddelutprøving. Helseforskningsloven § 17 har nærmere bestemmelser om samtykkekompetanse.
- Annen forskning: Avhengig av prosjektets art og omfang, er vanlig praksis 15 års aldersgrense for når barn kan samtykke selv til deltakelse i forskning. Gjelder det sensitive personopplysninger er aldersgrensen 16 -18 år. Skal mindreårige (under 18 år) kunne gi et gyldig samtykke til behandling av personopplysninger forutsetter dette at de forstår konsekvensene. Muligheten til forståelse beror på faktorer som alder, art og omfang av personopplysninger, samt formålet med innhenting. Det skal alltid informeres om hvilken aldersgrense som gjelder når man legger opp til at mindreårige skal oppgi personopplysninger.
- Ved inklusjon av mindreårige, må det utarbeides alderstilpassede forespørsler som tar hensyn til modenhet og erfaringsbakgrunn.
- Hvis forskningen skjer uten samtykke, har prosjektleder plikt til å informere deltakerne med mindre det finnes unntak fra informasjonsplikten.

Er vurdering av samtykkekompetanse et vanskelig tema i ditt prosjekt? Les mer, for eksempel på hjemmesiden til De nasjonale forskningsetiske komiteene. Ta kontakt med NSD Personverntjenester, REK eller USNs personvernombud.

Forskningsdeltakernes rettigheter

Så lenge en person kan identifiseres i datamaterialet, har vedkommende rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om seg,
- å få rettet personopplysninger om seg,
- få slettet personopplysninger om seg,
- få utlevert en kopi av sine personopplysninger (dataportabilitet), og

---

⁶ Les mer om samtykke på nettsidene til NSD, REK og Datatilsynet.

⁷ Les mer på <http://bibliotek.usn.no/kvar-du-kan-lagre-forskningsdata/category30791.html> om hvor du kan lagre data.

- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av sine personopplysninger

Dette skal du opplyse om i informasjon- og samtykkeskrivet.

Endring av pågående prosjekt

Hvis det skal gjøres vesentlige endringer i prosjektet, skal det sendes søknad til REK / melding til NSD. Endringene kan ikke settes i verk før REK/NSD har gitt tilbakemelding. Sjekk skjema for endringsmelding hos NSD og REK hvis du er usikker på om endringene er av en slik form at de må meldes.

Roller og oppgaver

Hvis du er prosjektleder for forskningsprosjekt

- Prosjektleder skal sende melding til Norsk senter for forskningsdata (NSD) og eventuelt i tillegg søke godkjenning fra Regional komite for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK). I tillegg sørge for der det er relevant, at avtaler som er påkrevet for ivaretagelse av informasjonssikkerhet og personvern, blir inngått av den som har myndighet til å inngå slike avtaler.
- Prosjektleder utarbeider informasjonsskriv og samtykkeskjema.
- Prosjektleder skal informere forskningsansvarlig på tilhørende fakultet (prodekan forskning) i forkant av melding til NSD/REK og framlegge meldingen(e) dersom forskningsansvarlig ber om det.
- Prosjektleder skal foreta en risikovurdering og ved behov, rådføre seg med USNs personvernombud; NSD Personverntjenester for forskning og/eller REK, hvis det skal foretas en utvidet personvernkonsekvensvurdering etter personvernforordning artikkel 35 (DPIA)
- Prosjektleder skal utarbeide en datahåndteringsplan (DHP). Mal for DHP er tilgjengelig på NSDs nettside.
- Prosjektleder skal sørge for tilgangsstyring av aktive forskningsdata dersom det er behov for konfidensialitet ved behandling av personopplysninger i prosjektet. Ta kontakt med forskningsdata@usn.no hvis du trenger veiledning.

Hvis du er student eller veileder for student i studentprosjekt

- Veileder fungerer som prosjektleder i studentprosjekter. Doktorgradstudier (ph.d.) defineres som ordinære forskningsprosjekt.
- Veileder skal vurdere om studentprosjektet behandler personopplysninger, hvorvidt de er sensitive og hvorvidt det faller inn i kategorien medisinsk og helsefaglig forskning.
- Veileder skal vurdere om den planlagte behandlingen vil være i samsvar med de grunnleggende personvernprinsippene etter EUs personvernforordning, herunder at det foreligger rettslig grunnlag (lovbestemmelse) for behandlingen eller skal innhentes samtykke fra deltakerne i prosjektet.
- Sensitive personopplysninger skal som hovedregel ikke samles inn i bachelorprosjekter. Det samme bør unngås så langt råd er i mastergradsprosjekter og må være gjenstand for diskusjon mellom student og veileder.
- Veileder skal vurdere om studentprosjektet kan gjennomføres uten at det må meldes, dvs. at det ikke behandles personopplysninger elektronisk i studentprosjektet - se mer informasjon i neste avsnitt.
- Studenten bør, i samråd med veileder, utarbeide en datahåndteringsplan.

- Veileder, eller student dersom veileder har godkjent dette, skal sende melding til Norsk senter for forskningsdata (NSD) senest 30 dager før behandlingen skal starte. Student i nært samråd med veileder fyller ut meldeskjema til NSD, samt utarbeider tilhørende vedlegg. Hvis prosjektet er helseforskning, skal prosjektleder sende søknad om forhåndsgodkjenning til Regional komite for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK).
- Studenten skal ha gjennomført nødvendig opplæring i informasjonssikkerhet og personvern før behandling av personopplysninger i studentprosjekt.

Anonymitet, anonymisert og pseudonymisert

Anonym datainnsamling er mulig dersom prosjektet er kartlegging med engangs utspørring. Dette i motsetning til gjentakende utspørring (tidsserie) som krever en koblingsnøkkel. Er anonym datainnsamling mulig, er det alltid å foretrekke.

Nettbaserte skjema kan være fullstendig anonyme, dvs. slik at respondentens e-post- og IP-adresse ikke på noe tidspunkt kan knyttes til spørreskjemaet. Dersom et nettbasert spørreskjemaverktøy har en innstillingsfunksjon der IP-adressen til respondenten ikke registreres, vil det være tilstrekkelig anonymisert og meldeplikten frafalles dersom alle andre betingelser er ivaretatt.

Vær oppmerksom på at forskningsdeltakernes rettigheter (selvsagt) ikke trer i kraft ved anonyme undersøkelser. Uten personidentifiserende opplysninger er utspørringen anonym og da er det ikke mulig å trekke samtykket. Dette kan du informere om for eksempel på følgende måte: «Deltakelse i undersøkelsen er frivillig og anonym. Dersom du svarer, har du gitt samtykke til å delta. Dersom du ikke vil delta, er det bare å la være å svare. Dersom du ombestemmer deg underveis i utspørringen, lar du være å levere inn skjemaet og kansellere det du har skrevet. Etter at skjemaet er levert, kan svarene ikke trekkes tilbake fordi de er levert anonymt og ikke kan spores tilbake til deg.»

Anonymisering

Anonymisering er å gjøre personopplysninger anonyme, det vil si at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes i datamaterialet du sitter igjen med. Du må vurdere datamaterialet ditt og ta stilling til hvilke opplysninger du må fjerne eller skrive om.

Vanligvis innebærer anonymisering å:

- slette direkte identifiserende opplysninger, inkludert koblingsnøkkel/navneliste.
- slette eller omarbeide indirekte identifiserende opplysninger (for eksempel ved å grovkategorisere variabler som alder, bosted, skole e.l.)
- slette eller redigere/sladde lydopptak, bilder og videoopptak

Du har som regel lov til å oppbevare et anonymt datamateriale etter prosjektslutt, men du må forsikre deg om at du har omarbeidet datamaterialet tilstrekkelig til at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det finnes tilfeller der du likevel skal slette hele datamaterialet. Dette gjelder for eksempel dersom du selv har lovet utvalget å slette datamaterialet, eller når dataeiere, som for eksempel SSB, pålegger deg å slette hele datamaterialet ved prosjektslutt.

Tenk nøye etter når du skriver om anonymisering i samtykkeerklæringen som informantene dine skal signere. Du må forvise deg om at informantene forstår at personopplysninger vil bli behandlet av få utvalgte forskere mens prosjektet pågår. Anonymisering vil skje ved prosjektslutt og som muligjører publiseringer og langtidslagring av data.

Merk at det ikke kreves at du skal slette personopplysninger i publikasjonen/oppgaven. Dersom du har en vitenskapelig begrunnelse for det, og du har innhentet samtykke til det fra deltakerne, kan personopplysninger som regel publiseres.

Pseudonymisering

Pseudonymisering vil si at enkelte direkte identifiserende parametere erstattes med pseudonymer, som fremdeles vil være unike indikatorer.

Opplysningene er pseudonymiserte dersom navn, personnummer eller andre personentydige kjennetegn er erstattet med et nummer, en kode, fiktive navn eller lignende, som viser til en atskilt liste med de direkte personopplysningene (koblingsnøkkel). Merk at også indirekte personidentifiserende opplysninger må kategoriseres i vide kategorier eller fjernes for at datamaterialet skal være å regne som pseudonymisert. Med vide kategorier menes for eksempel landsdel i stedet for spesifiserte kommuner eller byer, aldersintervaller (10-19 år, 20-29 år osv.) heller enn presis alder og lignende. Den eneste måten å identifisere enkeltpersoner i et pseudonymisert datamateriale skal være gjennom navnelisten/kodenøkkelen.

Pseudonymiserte opplysninger anses som personopplysninger uavhengig av hvem som oppbevarer navnelisten, hvor og hvordan den oppbevares.

Aidentifisering vil si at alle personentydige kjennetegn er fjernet fra opplysningene, slik at de ikke lenger kan knyttes til en enkeltperson. I personvernforordningen er pseudonymiserte og aidentifiserte personopplysninger overlappende begreper.⁸

Internettforskning

Skal du forske på informasjon som er gjort tilgjengelig på internett, skal prosjektet meldes dersom du skal behandle personidentifiserende opplysninger. Eksempler på slik behandling av personidentifiserende opplysninger kan være lagring av dokumenter fra åpne eller lukkede diskusjonsforum og "nicknames" på diskusjonsdeltakerne. Videre kan direkte sitater være søkbare, og slik vise tilbake til enkeltpersoner.

Som hovedregel skal man gi informasjon til deltakerne og innhente samtykke til behandling av personopplysninger i forbindelse med internettbaserte forskningsprosjekter, men det kan i visse tilfeller unntas fra informasjonsplikten. Mer om internettforskning på NSD sine nettsider og Veileder for internettforskning fra Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH), utgitt i september 2018.

Innsamling av data i utlandet

Dersom du er student/forsker ved en institusjon i Norge og skal samle inn personopplysninger i utlandet, skal søknad meldes til NSD/REK på lik linje som ved datainnsamling i Norge.

Håndtering av forskningsdata

USN har utformet retningslinjer for håndtering av forskningsdata.⁹ All digital behandling av personopplysninger i forskning kan lagres i USNs eget forskningsarkiv, Research Data Archive (for data som ikke er sensitive). Hvis det er sensitive data, kan de lagres på P-server eller hos UiO via Tjeneste for sensitive data (TSD). P-server er dessverre ikke tilgjengelig for studenter, men ansatte

---

⁸ Behov for mer informasjon? Les Datatilsynets veileder (2015) [Anonymisering av personopplysninger](#).

⁹ [Retningslinjer for håndtering av forskningsdata ved Universitetet i Sørøst-Norge](http://bibliotek.usn.no/retningslinjer-for-forskningsdata/category32812.html)
<http://bibliotek.usn.no/retningslinjer-for-forskningsdata/category32812.html>

kan opprette en mappe her for lagring av studentens sensitive data. Både ansatte og studenter kan lagre sensitive data hos TSD, men her må man betale for lagring (ca 20 000,- i året inkludert moms). Det kan opprettes et felles prosjekt for et studentkull. Ta kontakt med forskningsdata@usn.no for veiledning.

Prosjektleder er ansvarlig for de data som prosjektet samler inn og bruker, og skal ha tilgang til alle forskningsdata som prosjektet omfatter. Prosjektleder tildeler tilgangsrettigheter og holder oversikt over hvem som har tilgang til dataene. Prosjektleder er også ansvarlig for håndteringen av aktive forskningsdata og for sletting og/eller lagring av data på en betryggende måte når prosjektet avsluttes.

Veileder er formelt prosjektleder i studentprosjekter, mens studenten er den som gjennomfører oppgavene som avtales sammen med veileder.

Aktive forskningsdata eies av USN som behandlingsansvarlig. Dette gjelder ikke for studenter. Ansatte som slutter eller faller fra av ulike grunner må overdra sine aktive data til, som hovedregel, forskergruppen vedkommende er en del av. Endringsmelding til NSD eller REK må i tillegg vurderes.

Uansett hva slags forskningsdata du har, enten det er personopplysninger, konfidensielt eller ikke, må du passe på at tilgang og oppbevaring er sikkert både elektronisk og fysisk. Tiltakene må stå i forhold til grad av personvern, kommersielle interesser og intellektuelle rettigheter. Sikkerhet innebærer også at man er spesielt oppmerksom når data skal slettes i prosjektmappene eller i eksterne enheter som opptaksutstyr og måleinstrument.

Prøv derfor å ha klart for deg alle tiltak som må til for å redusere risiko for uhell eller ondsinnet ødeleggelse eller modifisering av data. Husk da på at sikkerhet dreier seg like mye om at du selv kan 'rote det til' som det er at uvedkommende får tak i dataene dine.